

ХАУЪРД ЛЪВКРАФТ ПЛЪХОВЕ В СТЕНИТЕ

Превод от английски: Адриан Лазаровски, 2013

chitanka.info

На 16 юли 1923 година, след като и последните възстановителни работи приключиха, най-накрая се преместих в „Ексхем Прайъри“. Реставрацията се оказа грандиозно дело, понеже от пустеещата сграда бяха останали единствено порутените стени и тя приличаше на развалина от войната. Това обаче беше родното място на моите предци и поради тази причина изобщо не жалех разходите. Никой не живееше в имението след трагедията, случила се по време на царуването на Джеймс Първи — тогава по изключително зловец, макар и напълно необясним начин, бяха загинали самият стопанин, пет от децата му и неколцина слуги. Единственият оцелял член на семейството беше третият син на барона — мой непосредствен предтеча, — който бил принуден да напусне дома в търсене на спасение от страха и подозрението.

След като този трети син бил обявен за убиец, имението било конфискувано от короната. Той не направил никакъв опит да се защити или възвърне своята собственост. Обхванат от ужас, по-силен от угризенията на съвестта и дълга пред закона, моят праотец имал едно-единствено желание — никога повече през живота си да не види замъка отново. Така Уолтър де ла Поър, единайсети барон на Ексхем, избягал във Вирджиния, където станал родоначалник на фамилия, известна през следващото столетие като Делапоър.

„Ексхем Прайъри“ останало необитаемо за известно време, а после било присъединено към земята на семейство Норис. Сградата се ползвала с вниманието и силния интерес на учените, изследващи нейната сложна архитектура, в която се преплитали готически кули на саксонска или римска основа с още по-древен фундамент — най-вероятно с друидски или келтски произход. Този фундамент бил изключително своеобразен — от едната си страна се прилепял плътно до солидната варовикова скала, издигаща се на края на стръмна пропаст, от чийто ръб се откривала гледка към пустинната долина, която се намирала на пет-шест километра западно от селцето Анчестър.

Колкото тази реликва привличала към себе си архитектите и археолозите със своята памет за забравените векове, толкова била ненавиждана и обругавана от местните жители. Тази ненавист се зародила още по времето, когато тук са живели моите прадеди, и не е изчезнала дори и сега, когато всичко вече е покрито с мъх и плесен, а

разрухата е разперила мрачните си криле над постройката. И ден не съм прекарал в Анчестър, в който да не чуя, че произлизам от прокълнат дом. Да не говорим, че през тази седмица работниците взривиха „Ексхем Прайъри“ и сега бързат да изравнят със земята развалините. Винаги съм познавал в детайли родословното дърво на моето семейство, известен ми е също така и фактът, че моят първи американски предшественик е заминал за колониите при доста странни и мъгляви по своя характер обстоятелства. Не са ми известни подробностите, понеже в семейство Делапоър имаше неписана традиция да не се разравя миналото. За разлика от нашите съседи плантатори, ние не се хвалехме с предци, участвали в кръстоносните походи, герои на Средните векове или Ренесанса; всички исторически свидетелства за миналото на фамилията се съхраняваха грижливо в запечатан плик, който до Гражданската война се предаваше на най-големия син от бащата с едно-единствено изискване — да бъде отворен едва след смъртта на последния. Основанията за гордост бяха придобити от нашия род в самата Америка и вирджинските Делапоър винаги са се ползвали с уважение в обществото, макар и да са били малко затворени и необщителни.

По време на войната нашето благополучие се бе поразклатило, тъй като беше изгорен Карфакс — семейният дом, разположен на брега на реката Джеймс. По време на тези безумни събития загина моят престарял дядо, а заедно с него пропадна и пликът, в който бяха заключени тайните на нашето минало. Тогава съм бил на седем години, но прекрасно си спомням този ден — виковете на войниците от Конфедерацията, писъците на жените, стенанията и молитвите на негрите. Баща ми по това време беше в армията, отбраняваща Ричмънд, и след многобройни и досадни формалности аз и майка ми се отправихме през фронта към него.

След края на войната всички се преместихме на север, откъдето беше родом майка ми; възмъжах и достигнах разцвета на силите си именно там, превръщайки се в истински първокласен янки. Нито баща ми, нито аз знаехме нещо за загадъчния плик, съдържащ семейните тайни; аз се впуснах в бесните въртопи на бизнеса, който започнах в Масачузетс, загубвайки всякакъв интерес към тъмното и незнайно минало на своя род. Ако само подозирах за какво ставаше дума, никога

не бих измъкнал „Ексхем Прайъри“ от обятията на прилепите, паяжините и всепобеждаващия мъх.

През 1904 година баща ми почина, без да остави никакво послание нито за мен, нито за единствения ми син — Алфред, — когото отгледах и възпитах сам, тъй като майка му почина, когато той беше на десет години. Именно това момче измени порядките в семейната традиция. Аз бях в състояние да му разкажа само някакви свои предположения за миналото на рода ни, ала по време на войната, когато заемаше поста офицер в авиацията и служеше в Англия, той ми написа за някои интересни легенди, касаещи нашето семейство. Очевидно Делапоър имаха ярко и донякъде зловещо минало, за което моят син узнал от своя приятел Едуард Норис, капитан от Кралските военновъздушни сили, чиито имения се намираха в близост до нашия семеен замък край Анчестър. Поверията на местните селяни бяха толкова колоритни и невероятни, че по тях можеше да се напише цял роман. Естествено, самият Норис не ги взимаше на сериозно, но те бяха заинтригували моя син и той сподели с мен впечатленията си от тях. Именно тези легенди пробудиха у мен интереса към нашите отвъдокеански корени и ме накараха да реставрирам живописния старинен замък, който капитан Норис бе показал на Алфред и му бе предложил да го закупи от своя чичо — настоящият собственик на имението — за съвсем незначителна сума.

И така, през 1918 година моя милост възвърна „Ексхем Прайъри“ отново във владение на нашия род. Трябваше обаче да отложи плановете си за реставрация, тъй като синът ми беше тежко ранен във войната и се завърна като инвалид. През тези две години, които му останаха да живее, аз се интересувах главно от здравето му, като прехвърлих дори бизнеса си на своите партньори.

През 1921 година останах съвсем сам — лишен от деца, жена и амбиции и намиращ се на прага на старостта. Единственото, което ми оставаше да направя, бе да се заема с възстановяването на отново придобития дом. През декември отидох в Анчестър и се запознах с капитан Норис, който се оказа приятен, пълничък млад човек, имащ изключително високо мнение за без време починалия ми син. Той ми оказа неоценима помощ както в събирането на местните предания, така и по отношение на плановете за възстановителните работи. Самият замък не ме впечатли чак толкова — стърчаща на края на

пропастта купчина от порутени древни развалини, покрита с лишеи и надупчена от гнезда на врани, от чиито кули не се бе запазило нищо, с изключение на голите стени и продънените подове.

Постепенно пред мен започна да се възражда величественият образ на имението, в което бяха живели моите предци преди повече от триста години. Ала ето че когато се захех да наемам работници за реставрацията, веднага се сблъсках със силата на местните суеверия — никой не искаше да работи на това място, тъй като древните страхове и ненавистта на хората от Анчестър бяха все още живи. Ето защо трябваше да отскачам до по-отдалечени райони, откъдето да наемам работна ръка. Поверията на кореняците обаче бяха толкова силни, че понякога дори и работниците, наети от доста далечни места, се разбягваха и изоставяха работата, подразбрали това-онова от местните жители.

Моят син ми беше разказал, че когато бил в Анчестър, го избягвали само заради това, че бил един от рода Де ла Поър. Сега и аз почувствах нещо подобно върху себе си и дълго убеждавах селяните, че почти нищо не знам за миналото на рода си. Даже и след това те продължиха да ме недолюбват, поради което единствено благодарение на Норис и неговата помощ продължих да се занимавам със събирането на легендите. Изглежда хората не можеха да ми простят, че имам намерение да възстановя този ненавистен замък, който символизираше нещо ужасяващо за тях и който те възприемаха едва ли не като леговище на отвратителни демони и чудовища.

Анализирайки събраните от Норис предания и съпоставяйки ги с изследванията на учените, проучвали руините, стигнах до извода, че „Ексхем Прайъри“ е бил издигнат на мястото на изключително древен храм от времето на друидите или дори още преди тази епоха, безспорен съвременник на Стоунхендж^[1].

Малцина се съмняваха в отвратителния характер на ритуалите, които навярно са се извършвали тук, и имаше догадки, че впоследствие тези обреди са се втели в култа към Кибела^[2], изобретен от римляните.

В подземните помещения се бяха запазили остатъци от старинни надписи, от които можеше да се прочете следното: „DIV... OPS... MAGNA. MAT...“. Това свидетелстваше за култа към Magna Mater, Богинята-майка, мрачният характер и ритуали на който нееднократно

са били забранявани на римските граждани. Навремето в Анчестър е бил разположен лагерът на трети августиански легион и както сочат свидетелствата, храмът на Кибела процъфтявал и бил винаги изпълнен с поклонници, извършващи безброй церемонии под ръководството на фригийските жреци. Легендата гласи, че крахът на старата религия не сложил край на безчислените оргии в храма, а жреците приели новата вяра, без да изменят на стария си начин на живот. Тайните церемонии не се прекратили и след падането под римско владичество, когато някои сакси възстановили разрушения храм и основали там център на нов култ, от който се страхували във всички кралства на Албион, придавайки на сградата съхранилия се и до наши дни облик.

Около 1000-ата година мястото се споменава в хрониките и летописите като крепост-манастир, приютяващ странен и могъщ монашески орден, заобиколен от огромна, неоградена градина, тъй като никой не се осмелявал да пристъпи наблизо. Когато викингите завладели Англия, те не разрушили замъка, ала по време на норманското владичество той видимо западнал. Поне нямало никакви възражения, когато през 1261 година Хенри Трети дарил замъка на своя праотец Гилбърт де ла Поър, първият барон на Ексхем.

До този момент репутацията на рода ми е била свършено неопетнена, но после изглежда се случило нещо. В летопис от 1307 година се споменава един Де ла Поър, който бил „проклет от Господа“, а в народните предания замъкът, построен на мястото на езическото светилище, се превърнал в злокобно и страшно място. Тези сказания всявали суеверен страх, засилен от множеството недомлъвки и мрачни догадки. Те представят моите предци като някаква раса от демони, на фона на които маркиз Дьо Сад и Жил дьо Ре изглеждат като невинни дечица, и им приписват вината за многобройните случаи на изчезвания на местни хора, случващи се в продължение на векове.

Най-големите чудовища в тези легенди очевидно са били самите барони и техните преки наследници. Ако някой владетел на замъка случайно се оказал добър и порядъчен човек, то той неизменно умираше от бърза и необяснима смърт и го замествал нов стопроцентов злодей. Сякаш при бароните на Ексхем е имало някакъв таен вътрешносемеен тъмен култ, който не бил отворен дори за всички членове на семейството и се ръководел от най-старшия в рода. Изглежда се е основавал не само на кръвно родство, ала и на

определени наклонности, понеже към него принадлежали и хора, нямащи пряка кръвна връзка с фамилията. Например на лейди Маргарет Тревър, съпруга на Годфри — вторият син на петия барон на Ексхем — ѝ приписвали тайнствените убийства на деца по целия окръг, а страховитите истории за зловещата жена-демон, чийто несъмнен прототип е била лейди Маргарет, и досега се разказват из пограничните райони на Уелс. В баладите и народното творчество се споменава, макар и по друг повод, ужасната история на лейди Мери де ла Поър, която се омъжила за херцога на Шрусфилд и съвсем скоро след сватбата била убита от него и майка му. Свещеникът, на когото те се изповядали за стореното тайно престъпление, благословил убийците и опростил греховете им.

Подобни митове, изпълнени с груби предрасъдъци, много ме дразнеха. Особено ми беше неприятно трайното и устойчиво недоверие спрямо моя род. Обаче не можех да асоциирам тези тъмни предания за моите предци с единствения известен ми скандал, засягащ непосредствен мой роднина. Става дума за братовчед ми Рандолф Делапоър от Карфакс, който след завръщането си от мексиканската война отиде сред негрите и се превърна в нещо като вуду-жрец.

По-малко ме занимаваха мъглявите сплетни за воплите и стоновете в пустинната, брулена от вятъра долина, простираща се под варовиковата скала; за мириса на разложение, носещ се от гробовете след пролетните дъждове; за попадналото под копитата на коня на сър Джон Клейв бяло същество, което издавало пищящи и мляскащи звуци; както и за слугата, който полудял, след като видял нещо в имението на дневна светлина. Всичко това не представляваше нищо повече от банални страшни приказки, а по онова време аз бях непоклатим скептик. По-трудно беше да се обяснят случаите на изчезнали селяни, макар че през Средните векове това не е било голяма рядкост. Смъртта би могла да бъде награда за проявеното извънредно любопитство и навярно по стените на околните крепости е било пълно с отрязани, забучени на върха на копията глави.

Някои от легендите бяха толкова необичайни и живописни, че почувствах съжаление, задето не се бях занимавал повече със сравнителна митология през младостта си. Едно от поверията например обясняваше необикновената реколта от долнокачествени плодове и зеленчуци в градините с обстоятелството, че служели за

храна на долитащите всяка нощ в имението дяволи с криле на прилепи, устройващи си сабат. Но най-ярко от всички беше преданието за плъховете. Веднъж, три месеца след трагедията, довела до изоставянето на замъка, цяла армия алчни паразити като лавина се изсипали от имението, изяждайки всичко, което срещнали по пътя си — кокошки, котки, кучета, прасета, овце. Яростта им утихнала едва тогава, когато изяли и двама селяни. Около този призрачен легион от гризачи се бе създал цял цикъл от легенди, всяващ ужас и страх в селските домове.

Ето какви неща научавах, докато се занимавах с реставрационните работи по къщата на своите предци. В никакъв случай не трябва да се мисли, че гореспоменатите селски приказки по някакъв начин са определяли моята психологическа нагласа или умонастроение. Освен това капитан Норис и учените, които ми помагаша, постоянно ме подкрепяха. След две години реставрацията беше завършена и огромните разходи напълно се оправдаха. С гордост разглеждах просторните стаи, облицованите с дъбова ламперия стени, сводестите тавани, стреловидните прозорци и широките стълби.

Всички черти на Средните векове бяха грижливо съхранени, а съвременните детайли се вписваха естествено в старинния интериор. Домът на моите предци беше възстановен и единственото, за което мечтаех сега, бе да утвърдя в околността добрата репутация на своя дъбен род, чийто последен представител бях самият аз. Възнамерявах да се заселя тук и да докажа на всички, че Де ла Поър (бях възобновил оригиналното изписване на нашата фамилия) съвсем не са никакви дяволи или врагове на човечеството. Комфортът ми се увеличаваше и от обстоятелството, че независимо от средновековния облик, всички интериори бяха нови и не ме заплашваха нито старите паразити, нито древните привидения.

Както вече казах, на 16 юли 1923 година се нанесох окончателно в замъка. Домакинството ми се състоеше от седмина слуги и девет котки, които по принцип са сред любимите ми животни. Най-старата ми котка — Нигърман — бях донесъл от Масачузетс, а с останалите се сдобих, докато живеях у капитан Норис по време на реставрацията.

В продължение на пет дни разполагахме с пълно спокойствие, а аз прекарвах времето си в класифициране на събраните сведения за нашето семейство. Успях да намеря доста подробна информация за

последната тукашна трагедия и отчаяното бягство на Уолтър де ла Поър, като си казах, че това вероятно представлява част от документа, предаван по наследство от баща на син и унищожен по време на пожара в Карфакс. Излизаше, че обвиненията в убийството на всички спящи обитатели на замъка (с изключение на четиримата доверени слуги), насочени към моя праотец, съвсем не са лишени от основания. Две седмици преди случилото се той направил някакво потресаващо и променило цялостното му поведение откритие, за което, ако не се броят отделните намеци, не разказал на никого, освен на слугите, които му оказали съдействие и след това изчезнали безследно.

Тази очевидно преднамерена касапница, жертви на която станали бащата, тримата братя и двете сестри, обаче била възприета съвсем не тъй, както човек би очаквал, от селяните, а и властите сякаш се постарали да не забележат нищо, в резултат на което на виновника се удало да стигне безнаказан до Вирджиния. Плъзналата мълга разказвала, че той уж спасил Земята от някакво древно проклетие. Какво представлявало откритието, подтикнало го към извършването на ужасната постъпка, само можех да гадая. На Уолтър де ла Поър без съмнение са му били добре известни зловещите предания, засягащи семейството му, така че едва ли точно те биха могли да му окажат такава рязка промяна. Дали пък не е станал неволен свидетел на някой отблъскващ древен ритуал? А може би е намерил някакъв страховит символ в имението или из неговите околности, който му е отворил очите за много неща? В Англия са го помнели като срамежлив и тих юноша, а във Вирджиния правел впечатление на предпазлив и внимателен, ала в никакъв случай жесток човек. В дневника на знатния пътешественик Франсис Харли от Белвю той е описан като образец за чест, достойнство и изисканост.

Първото предзнаменование за свръхестествените събития, случили се впоследствие, се яви на 22 юли, но тогава почти никой не му обърна нужното внимание. Случаят бе толкова обикновен и незабележим, че е странно как изобщо някой го забеляза, тъй като на мене ми беше чужда мнителността, а слугите ми бяха хора разумни и трезвомислещи. Да не говорим, че всичко в замъка, като изключим старите стени, бе направено наново.

Това, което си припомних впоследствие, беше обстоятелството, че моят стар и флегматичен черен котарак, чиито настроения и

привички познавах толкова добре, ми се стори неестествено възбуден и обезпокоен. Той нервно обикаляше от стая в стая, очевидно раздражен и смутен от нещо, като постоянно душеше и сумтеше покрай стените. Прекрасно съзнавам, че това звучи извънредно банално — като тривиален разказ за призраци, в който незаменимото куче винаги ръмжи, преди господарят му да види бялата фигура на привидението, — но просто не мога да потисна впечатлението си.

На следващия ден един от слугите ми се оплака, че всички котки в къщата са обезпокоени от нещо. Той ме посети в кабинета ми — просторно помещение, разположено на втория етаж, облицовано с тъмна дъбова ламперия, със сводести арки и огромен трикрилен готически прозорец, откъдето се разкриваше гледка към варовиковата скала и пустинната долина. Докато слугата говореше, наблюдавах как Нигърман обикаля покрай западната стена на кабинета и драска по новите панели от облицовката, прикриващи древните стени.

Казах на човека, че вероятно камъните под ламперията отделят някакъв мирис или изпарения, недоловими за човешките сетива, ала въздействащи на тънкото обоняние на котките. Наистина мислех така и когато слугата предположи наличието на мишки или плъхове, му отговорих, че тук не е имало никакви гризачи, откакто сградата е необитаема, а това прави повече от триста години! Даже полските мишки трудно биха се добрали дотук заради високите стени, пък и никой не ги беше забелязвал наоколо досега. През същия ден се отбих у капитан Норис, който ме увери, че звучи абсурдно полските мишки изведнъж — без никаква причина, а просто ей така — да се втурнат към стените на замъка.

Вечерта, след като си поговорих, както обикновено, с прислугата, се оттеглих в спалнята в западната кула, която бях избрал за себе си. От кабинета към нея водеше стара каменна стълба, след което се минаваше по къс коридор, изцяло изграден наново. Спалнята представляваше кръгло помещение с много висок таван и стени без ламперия, но за сметка на това драпирани с гоблени, които аз самият бях купил в Лондон.

След като пузнах Нигърман в стаята, затворих тежката готическа врата и се съблякох на светлината от електрическите лампи, изящно имитиращи свещи. После загасих осветлението и легнах на огромното легло, снабдено с балдахин, а преданият котарак гальовно замърка в

краката ми. Не дръпнах завеските на балдахина — вместо това предпочетох да се наслаждавам на гледката, откриваща се през тесния прозорец. В небето се виждаше красиво сияние, което обагреше прозореца и хвърляше прелестни отблясъци по изящната му декорация.

По някое време сигурно съм заспал, защото си спомням, че внезапно напуснах страната на странните сънища благодарение на рязкото движение на скочилата от мястото си котка. На слабото сияние, идващо от прозореца, успях да мярна силуета на Нигърман — главата му бе протегната напред, предните му лапи бяха едва подгънати и почиваха на глезените ми, а задните — изпънати и напрегнати като струни. Той съсредоточено се взираше в някаква точка в стената, западно от прозореца. На пръв поглед не видях нищо особено в тази точка, но независимо от това приковах очи в нея.

И докато гледах, осъзнах, че котаракът ненапразно бе развълнуван. Стори ми се, че гоблените едва забележимо помръдват, ала не давам гаранции за това. Обаче мога да се закълна в обстоятелството, че ясно чух отчетливото трополене на множество плъхове или мишки зад драпировката. След миг котката вече бе скочила върху един от гоблените и го събори на пода, разкривайки влажна и старинна каменна стена, измазана съвсем наскоро от работниците. По нея обаче нямаше никакви следи от каквито и да било гризачи.

Нигърман яростно подскачаше нагоре-надолу по този участък от стената, раздирайки с ноктите си падналия гоблен и опитвайки се да напъха лапичките си между стената и покрития с дъбови дъски под. След като не намери нищо, той се върна в леглото и отново се намести до краката ми. Аз не бях помръднал от мястото си, но повече не успях да заспя през тази нощ.

На сутринта разпитах всички слуги, ала никой от тях не беше забелязал нещо странно, с изключение на готвачката, която се сети за котката си, спяща на перваза на притворения прозорец. Та тази котка се размяукала по никое време, събуждайки жената, след което се втурнала навън през полуотворената врата и се понесла надолу по стълбите.

Отидох да си подремна докъм обед, а после наминах към капитан Норис, който много се заинтригува от моя разказ. Тези

произшествия — колкото незначителни, толкова и любопитни — развълнуваха въображението му и той веднага си припомни някои зловещи местни поверия. Бяхме силно озадачени от присъствието на плъховете и Норис ми зае малко отрова и капани за мишки, които аз дадох на слугите, нареждайки им да ги разположат на стратегически места из замъка.

Нея вечер заспах твърде рано, но имах ужасни кошмари. От голяма височина се вирах в обляна в здрач пещера, където, затънал до колене в мръсотия, белобрад демон свинар гонеше с тояга някакви подпухнали и гъбести същества, които ме изпълниха с непоносимо отвращение. После той изведнъж се спря и кимна на някого с глава. В следващия момент огромно гъмжило плъхове се изсипа в зловонната бездна, изяждайки и зверовете, и него.

От този гаден сън ме измъкнаха внезапните движения на Нигърман, който спеше до краката ми, както винаги. Нямахте защо да се питам за причината за неговото поведение — той изтягаше гръб, ръмжеше, съскаше и драскаше с нокти краката ми, — понеже отвсякъде се чуваше как из стените бродят огромни плъхове. Този път нямаше сияние, което да ми помогне да видя дали вече възстановените гоблени се мърдат, ето защо побързах да запаля осветлението.

Лампите едва бяха светнали, когато потреперих при гледката, разкрила се пред очите ми. Цялата драперия по стените се движеше по отворителен начин — сякаш беше жива, — а изображенията върху гоблените досущ напомняха някакъв особен танц на смъртта. Това движение изчезна изведнъж в един момент, а заедно с него секнаха и звуците. Скочих от леглото, сграбчих дългата дръжка на металическата грейка и повдигнах един от гоблените, за да проверя какво има отдолу. Насреща ми се белееше единствено голата стена и дори котаракът престана да нервничи. Когато проверих разположения в спалнята капан, открих, че всички вратички са затръшнати, ала няма и следа от онова, което се е хванало или избягало.

И дума не можеше да става за по-нататъшен сън, затова запалих една свещ, излязох с котката в коридора и се запътих към стълбището, водещо до моя кабинет. Но едва бяхме стигнали до каменните стъпала, когато Нигърман рязко се втурна напред и изчезна. Докато слизах по стълбите, до мен достигнаха определени звуци от горния етаж, които просто нямаше как да сбъркам.

Дъбовата ламперия гъмжеше от плъхове, а Нигърман се мятеше с яростта на ловец, изгубващ плячката си. Като стигнах до края на стълбите, запалих лампите, но този път шумовете не стихнаха. Плъховете продължаваха да беснеят, а крачката им трополяха с такава сила, че можех да определя посоката им на движение. Навярно тези създания, безчет на брой, извършваха някаква грандиозна миграция от високите части на замъка към подземие то или още по-дълбоко — към невъобразимите недра на земята.

Чух стъпки в коридора и в следващия момент двама слуги отвори ха масивната врата. Оказа се, че всички останали котки са започнали изведнъж да съскат и извиват гърбове, след което се понесли по стълбите и сега мяукали и драскали по заключената врата на подземие то. Попитах ги не са ли чули плъховете, на което получих отрицателен отговор. Понечих да ги накарам да обърнат внимание на шумовете в ламперията, но изведнъж осъзнах, че те бяха престанали.

Съпроводен от слугите, слязох до вратата на подземие то, ала котките вече се бяха разбягали. Реших да оставя изследването на криптата за по-късно и започнах да разглеждам капаните. Всички бяха щракнали, но нито един не беше уловил нещо. Прекарах остатъка от нощта в кабинета, където се отдадох на размишления и си припомних всички древни легенди за замъка, отбелязвайки, че никой, освен котките и мен не беше чул плъховете. Успях да подремна докъм обед в библиотеката, удобно разположил се в мекото кресло, което изобщо не се връзваше със средновековния интериор. После позвъних на капитан Норис, който се съгласи да наmine насам и да ми помогне с изследването на подземие то.

Не намерихме нищо необичайно, ала бяхме силно развълнувани от обстоятелството, че криптата е била построена още по римско време. Всяка ниска арка и масивно стълбище носеше отпечатъка от ръката на римски майстор — но не онова западащо римско строителство от времето на саксите, а строгия и хармоничен класицизъм от епохата на цезарите. По стените имаше множество надписи, педантично описани от археолозите, които често бяха посещавали и изследвали мястото — от рода на „P. GETAE. PROP... TEMP... DONA...“ и „L. PRAEC... VS... PONTIFI... ATYS...“.

Споменаването на Атис ме накара да потръпна, понеже бях чел Катул и знаех за отвратителните обреди^[3] в чест на това източно

божество, чийто култ беше до голяма степен смесен с култа към Кибела. На светлината на фенерчетата ние с Норис упорито се опитвахме да разгадаем полуизтритите рисунки върху донякъде неправилните четириъгълни каменни блокове, служили в античността за олтари, ала без особен успех. Спомнихме си, че едно от изображенията — слънце с лъчи — според учените има неримски произход и се предполага, че римските жреци са заимствали тези олтари от някакъв по-стар и може би първобитен храм или светилище, разположено на същото място. На един от тези олтари се забелязваха неопределени кафеникави петна, които ме накараха да се зачудя за произхода им. Най-големият олтар се намираше в центъра на помещението и повърхността му недвусмислено говореше, че там се е палел огън — най-вероятно на него са изгаряли принесените в жертва.

Именно в тази гробница, пред чиято врата беснееха и фучаха котките, ние с Норис решихме да прекараме нощта. Слугите домъкнаха дивани от горните помещения и аз се разпоредих да не обръщат внимание на нощната суетня на котките. Взех Нигърман със себе си, тъй като разчитах на неговата котешка интуиция. Решихме да затворим плътно масивната дъбова врата, след което запалихме фенерите и започнахме да чакаме.

Криптата бе разположена много дълбоко в основата на замъка, чийто фундамент най-вероятно се губеше далеч навътре във варовиковата скала, надвиснала над пустинната долина. Не се съмнявах, че неизвестно откъде взелите се плъхове са се насочили именно натам, макар и да не знаех защо. Докато лежахме в очакване, от време на време се потапах в недълбока дрямка, от която ме изваждаха неспокойните движения на котарака до краката ми.

Сънят ми беше нездрав и приличаше на онзи, който ми се бе присънил предишната нощ. Отново видях здрачната пещера и свинаря с отвратителните гъбести същества, потънали в мръсотията — но сега те изглежда се бяха приближили, защото ги виждах много по-ясно и подробностите бяха дотолкова отчетливи, че даже можех да различа лицата на създанията. След като съзрях разплутите черти на едно от тях, се пробудих с такъв вик, че Нигърман рязко скочи настрана, а капитан Норис, който изобщо не бе успял да заспи, гръмко се разсмя. Ако знаеше причината за реакцията ми, надали щеше да се смее

толкова, но в онзи момент и аз не помнех нищо от съня си. Върховният ужас често парализира паметта по милостив начин.

Когато всичко започна, Норис ме събуди от кошмара, в чиито обятия отново бях попаднал, като лекичко разтърси рамото ми и предложи да се вслушам в котките. Иззад плътно затворената врата се долавяше сърцераздирателно мяукане и стържене на нокти, а Нигърман, без да обръща внимание на възбудата на своите сродници отвън, се носеше покрай голите каменни стени, от които се чуваше същият звук на трополящи плъхове, смутил съня ми предишната нощ.

Остър страх прониза цялото ми същество, тъй като тук очевидно ставаше нещо анормално и напълно необяснимо. Плъховете (освен ако това не бяха халюцинации, на които бяхме подвластни само аз и котките) се движеха из вътрешността на здравите римски стени, които до този момент смятах за изградени от монолитни каменни блокове... А може би действието на водата за повече от седемнайсет столетия си е казало думата и е довело до появата на тунели, през които гризачите да могат без усилие да провират своите тела? Дори и да беше така и там да имаше живи същества, а не някакви призраци, защо, по дяволите, Норис не ги чуваше? Защо все ми сочеше към бягащия Нигърман и драскащите котки навън, а не бе в състояние да забележи главната причина за тяхното ненормално поведение?

Някъде по това време, когато най-накрая успях, колкото се може по-спокойно и логично, да му разкажа за странните шумове, които си мислех, че чувам, до ушите ми достигнаха последните заглъхващи звуци от движението на плъховете. Те сякаш се бяха просмукали още по-надолу, дълбоко под най-дълбокото подземие, и в главата ми се зароди впечатлението, че като че ли цялата скала се е напълнила с припкащи гризачи. Норис не прояви очаквания от мен скептицизъм, напротив — изслуша ме съвсем внимателно и изглежда беше развълнуван. Той ми обърна внимание на обстоятелството, че котките пред вратата са прекратили своята глъчка и сякаш са последвали плъховете. Обаче Нигърман отново бе неспокоен и сега бясно драскаше по основата на олтара в центъра на помещението — малко по-близо до дивана на Норис, отколкото до моя.

В този момент страхът ми от неизвестното беше изключително силен. Случваше се нещо невероятно. Виждах, че капитан Норис — човек материалист, къде-къде по-млад и по-здрав от мен — също беше

разтревожен не на шега, вероятно поради факта че цял живот бе слушал местните легенди. В момента не ни оставаше нищо друго, освен да гледаме как старият черен котарак неуморимо снове около основата на олтара, от време на време поглеждайки към мен и мяукайки по същия начин, както когато искаше да му дам нещо за ядене или да сторя нещо за него.

Сега Норис беше приближил фенера по-близо до олтара и съсредоточено разглеждаше участъка, където Нигърман драскаше с нокти. После безмълвно коленичи и започна да откъртва старите вековни лишеи, за да огледа по-добре мястото, където тежката плоча се съединяваше с пода. Не намери нищо там и вече тъкмо се изправяше, когато случайно забележах едно тривиално обстоятелство, което ме накара да потрепера, въпреки че то само потвърждаваше моите вече оформили се подозрения.

Споделих тревогата си пред Норис и за известно време и двамата наблюдавахме напрегнато простия и неоспорим феномен — пламъкът на фенера, поставен в близост до олтара, едва забележимо се отклоняваше, както става обикновено при наличието на някакво течение. Въздушната струя, причиняваща това отклонение, без съмнение идваше от цепнатината между пода и олтара, от същото онова място, където Норис бе изчегъртвал лишеите.

Остатъка от нощта прекарахме в добре осветения кабинет, нервно обсъждайки по-нататъшните си действия. Самото откритие, че под древната римска зидария съществува още едно, по-дълбоко подземие, още неоткрито от никой от работилите тук многобройни археолози, бе достатъчно, за да се развълнува човек. Какво да се каже, когато прибавим зловещите легенди, съпътстващи замъка! Възбуденото съзнание подсказваше две възможности — или да напуснем имението завинаги, поддавайки се на безбройните суеверия, или да наберем смелост и да се решим на приключение, което да ни срещне с безликите ужаси, които навярно ни очакват в незнайните дълбини.

На сутринта се решихме на компромис — да отидем в Лондон, където да съберем група професионални археолози, с чиято помощ да разкрием тайната. Трябва да спомена, че преди да напуснем криптата, се помъчихме да помръднем олтара, ала усилията ни бяха безуспешни. Той несъмнено представляваше някаква врата към плашещата

неизвестност, а какви ли тайни криеше тя, по-подготвени от нас хора щяха да разберат.

По време на дългия си престой в Лондон ние се срещнахме и поговорихме с петима учени, безспорно авторитетни хора, на чиято дискретност можехме да разчитаме, в случай че в хода на по-нататъшните изследвания изплуват някакви неприятни семейни тайни. Когато се запознаха с предоставените от нас факти, догадки и всевъзможни легенди и предания, касаещи мястото, те не само не започнаха да ни се смеят, а и проявиха искрен интерес и съчувствие. Няма нужда да назовавам имената на всички, но мога да отбележа участието на сър Уилям Бринтън например, чиито изследвания по разкопките в Трояда го бяха превърнали в едно от най-големите съвременни светила в областта на археологията. Когато влакът за Анчестър, събрал цялата ни група, най-накрая потегли, аз изведнъж се почувствах пред прага на ужасяващи открития. Не знам — може би ми е повлияла и съвпадналата с началото на експедицията ни внезапна смърт на нашия президент, която хвърли в траур мнозина американци от двете страни на океана.

Вечерта на 7 август пристигнахме в „Ексхем Прайъри“, където узнахме от прислугата, че по време на нашето отсъствие нищо необичайно не се е случило. Котките — дори и старият Нигърман — бяха съвсем спокойни и нито един капан в имението не бе щракнал. Възнамерявахме да пристъпим към изследванията на следващия ден, а междуременно се заех да разпределя гостите по стаите им.

Самият аз си останах в своята спалня в кулата, а Нигърман, както винаги, се бе разположил в краката ми. Заспах бързо, ала веднага ме връхлетяха кошмарите. Сънувах римско празненство, на което — в центъра на вниманието — имаше покрито блюдо, криещо нещо страшно. После отново се появи онзи зловец със за свинаря и неговото слузесто стадо, газещо в мръсотията на обвитата в здрач пещера. Когато се събудих, вече се бе зазорило и отдолу се чуваха приятните познати звуци от шетането на подранилата прислуга. Плъховете — истински или призрачни — не ме бяха обезпокоили и Нигърман още си спеше сладко-сладко. Слизайки долу, забелязах, че из целия замък цари небивало спокойствие. Един от изследователите, Торнтън, доста нелепо се опита да обясни възцарения се покой с

обстоятелството, че определени сили вече ми били показали веднъж това, което трябвало да видя.

Всичко беше готово за работа и към 11 часа, въоръжени с мощни електрически фенери и специални инструменти, ние слязохме в подземията и затворихме вратата след себе си. Нигърман беше с нас, понеже учените се съгласиха, че сетивата му ще ни бъдат от голяма полза при евентуална среща с плъховете. Разгледахме набързо римските надписи и особеностите на олтара, тъй като трима от учените вече ги бяха виждали, а останалите бяха чели описанията им. Цялото ни внимание бе съсредоточено към централния олтар и след не повече от час сър Уилям Бринтън успя да задейства някакъв непознат механизъм, чрез който плочата бавно започна да се отмества надолу, очевидно балансирана с помощта на неизвестна противотежест.

Ако не бяхме подготвени, откритата се гледка би ни поразила с автентичен ужас. През почти квадратния отвор се виждаше стълба с изтрети каменни стъпала, осеяни с човешки и получовешки кости. Тези, които бяха съхранили своята цялост като скелети, бяха разположени в пози, излъчващи неподправена паника и ужас. Много от тях бяха изгризани и оглозгани от гризачите, а черепите им говореха за явния идиотизъм и кретенизъм на едновременните им собственици, които показваха множество сходни черти с маймуните.

Надолу от тези стъпала водеше тъмен тунел, очевидно прокопан в скалата и пропускащ притока на въздуха. Този поток не приличаше на моментно въздушно колебание или внезапен повей на вятъра, а по-скоро представляваше постоянно и някак си свежо и прохладно течение. Без излишно бавене, ние се захвем да почистим с треперещи ръце, доколкото можем, водещия надолу проход. Точно тогава сър Уилям, разгледал внимателно каменните стени, направи странното изказване, че според направлението на ударите тунелът е бил прокопан отдолу нагоре.

Сега трябва особено да внимавам и да подбирам думите си.

След като се спуснахме няколко стъпала надолу, стараяйки се да потискаме впечатленията си от оглозганите кости, в дъното на прохода забелязахме някаква светлина. Това не беше фосфоресциращо или мъждукащо сияние, а нормална дневна светлина, която не можеше да проникне отникъде другаде, освен от неизвестни отвори във варовиковата скала, върху която беше издигнат замъкът. Нямахме нищо

чудно, че подобни отверстия не бяха открити по-рано — долината бе съвършено необитаема, а скалата, надвиснала над нея под ъгъл, беше толкова висока и стръмна, че само алпинист би могъл да я разгледа внимателно.

След още няколко крачки дъхът ни секна от нов кошмар — а Торнтън буквално изгуби съзнание и се строполи в ръцете на озадачения човек, пристъпващ след него. Норис, чието пълно лице изведнъж бе побеляло и се бе сбръчкало, просто закрепця неистово, а аз си спомням, че гърлото ми пресъхна и захрипях, закривайки очите си с ръка. Що се отнася до човека зад мен, той само простена безжизнено: „О, Господи!“... Никога не бях чувал по-сломен и отчаян глас.

Единственият, който запази самообладание, беше сър Уилям Бринтън, независимо от обстоятелството, че вървеше най-отпред и със сигурност е видял първи този ад.

Пред нас се разкриваше полуосветена пещера с колосални размери, простираща се отвъд погледа; цял подземен свят на безгранична мистерия и ужасяващи предположения. Из нея се виждаха порутени постройките и други архитектурни останки — ужасеният ми взор забеляза могили, разположени в кръг монолити, нискокуполни римски строежи, разрушени саксонски жертвеници, както и една ранноанглийска дървена къща. Всичко това обаче бледнееше на фона на кошмарната гледка на повърхността на земята — тя беше цялата покрита с кости. Те се простираха като огромно море, някои натрупани на купчини, а други — още съединени и напомнящи онези получовешки скелети, открити на изтритите стъпала. Последните се намираха в пози, които говореха недвусмислено за демонична ярост — те сякаш или се бранеха отчаяно от някаква неведома заплаха, или се нахвърляха кръвожадно върху другите.

Когато доктор Траск, антропологът на експедицията, се спря да проучи един от черепите, той озадачен призна, че черепът е от някакъв неизвестен нему деградирал вид. По степен на еволюция стоял неизменно по-долу от пилтдаунския човек, но определено бил човешки. Особеностите на някои черепи говореха за по-висок стадий на развитие, а отделни екземпляри със сигурност принадлежаха към високоразвит съвременен тип. Костите бяха оглозгани от плъховете, ала също така и носеха отпечатъци от човешки зъби. Заедно с тях се

валяха и купища дребни костици на плъхове — гробари и последни жертви на тази древна трагедия.

Учудващо е как всички членове на експедицията запазиха разсъдъка си и оцеляха след този страховит ден на открития. Нито Хофман, нито Юисманс^[4] биха могли да опишат подобна невероятна и отблъскваща сцена, както тази на зейналата пред нас полуосветена пещера. Натъквайки се на всяка крачка на ново откритие, ние се опитвахме да не мислим за онова, което е ставало в тази преизподня преди триста, хиляда, две хиляди или три хиляди години. Нещастният Торнтън отново получи припадък, когато Траск каза, че съдейки по скелетите, много от тях най-вероятно са се придвижвали на четири крака вече повече от двайсет поколения.

Нови ужаси ни връхлетяха, когато се помъчихме да разгледаме постройките. Четирикраките хора (сред тях се срещаха и няколко по-съвременни скелета на двукраки) са били държани в каменни кошари, откъдето са успявали по някакъв начин да избягат, гонени от глада или страха от плъховете. Навярно е имало огромни стада от хора, хранени с долнокачествен фураж, разложените остатъци от който също можеха да се видят наблизко, съхраняван в мръсни каменни силози от доримско време. Сега ми стана ясно защо моите прадеди са имали такива огромни градини — о, Боже, помогни ми да забравя за това! Що се отнася до предназначението на затворниците, изобщо не ми се искаше да питам.

Сър Уилям, застанал с фенер в ръка сред развалините на една римска постройка, разказваше за чудовищните ритуали и особената диета, към която се придържали жреците на доисторическия култ, който впоследствие се бе интегрирал в култа към Кибела. Норис, който беше прекарал войната из окопите и траншеите, едва се държеше на краката си, когато излезе от един английски дом, оказал се едновременно месарница и кухня — както и самият капитан предполагал. Но да видиш типичните английски касапски ножове и прибори за хранене на такова място, както и да четеш надписите на родния си език, последният от които беше от 1610 година, — това вече бе прекалено. За нищо на света не можех да вляза в тази къща — тази къща, в която злите дела са били спрени единствено от кинжала на моя праотец Уолтър де ла Поър.

Мястото, където се осмелих да пристъпя, се оказа ниска саксонска постройка с разнебитена дъбова врата, а във вътрешността му открих десет каменни клетки, подредени в редица, всяка от тях с ръждясали решетки отпред. В три имаше обитатели — скелети от висок етап на еволюцията, а на палеца на единия открих пръстен с печат, възпроизвеждащ моя собствен герб. Сър Уилям намери още по-древна ниша под римското светилище, но там клетките бяха празни. Под тях се простираше тесен тайник, съхраняващ внимателно подобрена колекция от кости, на някои от които бяха гравирани паралелни надписи на фригийско наречие, както и на латински, и на гръцки език.

Междувременно доктор Траск бе отворил една от доисторическите могили и намери черепи, малко по-развити от тези на горилите, със следи от неописуеми идеографски писмена по тях. Докато продължаваше този кошмар, спокоен остана единствено моят Нигърман. Като го видях как си седна невъзмутимо на една купчина кости, се запитах какви ли тайни крият тези блещукащи жълти очи.

Осъзнавайки донякъде какво се е вършело в пещерата — за която предупреждаваше моят настойчив кошмар, — ние се отправихме към онази нейна част, където не проникваше нито един лъч от скалните цепнатини и цареше пълен мрак. Никога нямаше да узнаем какво се крие зад тези зловещи стигийски светове, защото съдбата бе преценила, че разгадаването на подобни тайни не носи нищо добро на хората. По пътя си към безграничните глъбини на пещерата се натъкнахме на дълбоки ями, от които са се хранили плъховете. В един момент обаче тези хранилки изведнъж са престанали да се пълнят и гъмжилото от гризачи се е нахвърлило първо на хората, съставлящи чудовищните стада, а после се е измъкнало навън, опустошавайки околностите на замъка, за което ставаше дума в местните легенди и което селяните нямаше да забравят никога.

О, Господи! Тези черни ями с разпилени, изсмукани и оглозгани кости и отворени черепи! Кошмарни кладенци, препълнени от кости на питекантропи, келти, римляни и англичани за толкова много нечисти столетия! Повечето бяха запълнени догоре и никой от нас не беше в състояние да определи точната им дълбочина. Тези, които бяха празни, изглеждаха бездънни — даже светлината на електрическите фенери не

можеше да достигне края им! Какви ли ужаси криеха техните безпределни гърла?

По едно време кракът ми попадна върху ръба на една такава зейнала яма и тогава преживях момент на животински страх, ала успях някак си да се задържа и да не полетя в черната ѝ паст. Може би после съм постоял до отвора ѝ за известно време, опитвайки се да успокоя ударите на сърцето си, понеже не виждах никого от групата, с изключение на капитан Норис. В следващия момент от мастилената, безгранична, неведома тъмнина отдолу се чу звук, който познавах така добре, и видях как моята стара черна котка се изстрелва покрай мен като крилато египетско божество, а после полита в бездната. Аз не се поколебах нито за миг и побягнах начаса; само след секунда ме връхлетя звукът от трополенето на хиляди крачка, които искаха да ме заведат там, долу, в зеещите бездни в центъра на земята, сред чиито недра стои Нйарлатхотеп, безликият безумен бог, който вие в тъмнината под акомпанимента на аморфните, уродливи свирачи на флейта.

Фенерът ми изгасна, но аз продължих да бягам. През цялото време чувах гласове, викове и тяхното изкривено ехо от стените на пещерата, но над всичко доминираше това отвратително, нечестиво трополене. То се издигаше и издигаше, подобно на разлагащ се, подут труп, който се издига на повърхността на слузестата река и се носи от течението под мостовете към черното гниещо море.

Нещо се блъсна в мен — нещо меко и пълно. Сигурно са плъховете, тази лепкава, подута и гнусна армия, изяждаща и живите, и мъртвите... Защо плъховете да не изядат Де ла Поър, след като Де ла Поър е ял забранени неща?... Войната изяде моето момче, да бъдат проклетни всички!... Янките изядоха Карфакс с пламъци, те изгориха дядо ми и неговата тайна... Не, не, казвам ви, аз не съм онзи дяволски свинар от пещерата! И това разплуто лице на противното гъбесто същество не е пълното лице на Едуард Норис! Кой казва, че съм Де ла Поър? Норис оживя, а детето ми е мъртво!... Защо Норис притежава земята на Де ла Поър?... Това е вуду, сигурен съм, петнистата змия... Бъди проклет, Торнтън, ще те отуча да припадаш пред делата на семейството ми!... Т'ва е силата на кръвта, мръсноко, ще ти покажа как да се отвращаваш!... Magna Mater! Magna Mater!... Atys... Dia ad

aghaidh's ad aodaun... agus bas dunach ort! Dhonas 's dholas ort, agus leat-sa!... Ungl... rrlh... chchch...

Това според тях съм крещял, когато ме намерили в мрака след три часа, заедно с полуизяденото тяло на капитан Норис и моята котка, опитваща се да ме ухапе за гърлото. Те взривиха „Ексхем Прайъри“, отнеха скъпия ми Нигърман и ме затвориха в тази стая с решетки; сега не спират да говорят за моята наследственост и постъпки. Торнтън е в съседната стая, но не ми дават да говоря с него. Опитват се също така да скрият повечето факти около „Ексхем Прайъри“. Когато говоря за горкия Норис, ме обвиняват в отвратително престъпление, ала трябва да знаят, че не го извърших аз. Трябва да знаят, че за това бяха виновни плъховете; хлъзгавите, противни, писукащи плъхове, чието трополене никога не ми дава покой; тези дяволски плъхове, които бягат зад тапицерията в тази стая и ме зоват към още по-чудовищни кошмари от тези, които преживях; плъховете, които те никога няма да чуят, плъховете, плъховете в стените.

[1] Стоунхендж (на келтски — извит камък) — едно от най-големите доисторически съоръжения от епохата на неолита или бронзовия век. Според преданието е построен от друидите, келтските жреци, които имали свръхестествени способности. Предназначението му е неизвестно — Б.пр. ↑

[2] Богиня на земята и плодородието чрез смърт, чийто култ бива въведен в Рим през III век пр. Хр. — Б.пр. ↑

[3] Атис се кастрира сам, за да се посвети на богинята Кибела — Б.пр. ↑

[4] Френски писател от края на XIX век, чието творчество се характеризира с натуралистични и декадентски тенденции — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.